

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
імені ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»
Факультет соціології і права

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан ФСП

 А.А. Мельниченко

“ 21 ” червня 2018 р.

«Історичне джерелознавство»

ЗО 1

ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

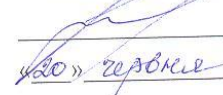
рівень вищої освіти третій (освітньо-науковий)

спеціальність 032 «Історія та археологія»
(шифр і назва)

освітня програма ОНП «Історія та археологія»
(ОНП/ ОНП, назва)

Ухвалено методичною комісією
факультету соціології і права
протокол від 20.06.18 р. № 2

Голова методичної комісії

 К.Л. Попов
“ 20 ” червня 2018 р.

Київ – 2018

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Завідувач кафедри, д.і.н., професор Костишева Світлана
Олександрівна

(підпис)

Програму затверджено на засіданні кафедри історії
Протокол від «23» травня 2018 року № 10

Завідувач кафедри
 (підпис) С.О. Костишева
(ініціали, прізвище)

«24» травня 2018 р.

ВСТУП

Програму навчальної дисципліни «Історичне джерелознавство» складено відповідно до освітньо-наукової програми «Історія та археологія» третього (освітньо-наукового) рівня освіти за спеціальністю 032 «Історія та археологія».

Статус навчальної дисципліни – обов’язкова.

Обсяг навчальної дисципліни 4 кредити ЄКТС.

Навчальна дисципліна належить до циклу загальної підготовки (навчальні дисципліни для здобуття глибоких знань зі спеціальності). Її вивчення передбачає реалізацію низки завдань фундаментальної професійної підготовки фахівців вищої кваліфікації, формує системне наукове світорозуміння, загальну і дослідницьку культуру, розвиває практичні навички наукового пошуку, забезпечує теоретико-методологічну зрілість майбутніх істориків.

Здобуті у процесі вивчення дисципліни «Історичне джерелознавство» знання, вміння та досвід сприятимуть формуванню висококваліфікованого спеціаліста, усвідомленню культурно-інтелектуального підґрунтя джерельної бази, розвитку наукового світогляду, розумінню норм та принципів наукової етики, продукуванню інноваційних ідей та нарощуванню аналітичного інструментарію для успішної реалізації власного наукового проекту.

Комплексний підхід до вивчення джерел різної генеалогії є особливо актуальним у контексті реалізації стратегічних завдань державної гуманітарної політики та інформаційної безпеки України на сучасному етапі.

1. Мета і завдання навчальної дисципліни

1.1. Мета навчальної дисципліни

Сприяти розширенню у молодих науковців розуміння концепції історичного джерелознавства, закономірностей походження історичних джерел, їхньої природи та характеру, класифікації, особливостей формування джерельної бази та її структури. Сформувати чіткі теоретичні уявлення в галузі історичного джерелознавства та здатність на практиці використовувати теорію і методику у наукових дослідженнях.

На основі цих знань слухачі мають набути таких компетентностей (здатності):

— синтезувати теоретичні знання (концепції, ідеї) з результатами джерелознавчих досліджень на рівні отримання об’єктивно нових знань з конкретної проблеми історії України;

— використовувати теорію і методику історичного джерелознавства у процесі наукового дослідження;

- застосовувати у дослідженнях основні принципи джерелознавчого пізнання: історизм, об'єктивність, всебічність, системний і критичний підхід;
- широко використовувати при аналізі джерел культурологічний, цивілізаційний та інші сучасні підходи;
- у дослідженнях джерел послуговуватися прийомами і засобами модерних надбань, новітніх інформаційних й інноваційних технологій;
- вчасно завершити та представити науковій спільноті власне дослідження, виконане з урахуванням ідей провідних фахівців галузі, інтеграції проблемних зрізів та власним оригінальним вирішенням проблеми.

1.2. Основні завдання навчальної дисципліни.

Згідно з вимогами Освітньо-наукової програми третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти здобувачі після засвоєння навчальної дисципліни мають продемонструвати такі результати навчання:

знання про

- предмет і завдання історичного джерелознавства;
- понятійно-категоріальний апарат джерелознавства;
- структуру історичного джерелознавства, його місце в системі спеціальних галузей історичної науки;
- основні принципи і методи джерелознавчого аналізу;

уміння

- виявляти різні групи джерел, необхідні для ведення дослідження;
- володіти методами джерелознавчого аналізу;
- здійснювати узагальнену і прикладну класифікацію історичних джерел;
- проводити наукову критику історичних джерел;
- вільно володіти та доречно послуговуватись термінологією історичного джерелознавства та історичної науки загалом;
- визначати міждисциплінарний характер історичного джерелознавства, його взаємозв'язки із засадничими пізнавально-аксіологічними моделями;
- вдосконалювати навички наукової комунікації та дотримуватись правил академічної етики під час оприлюднення результатів власних досліджень;

досвід

- обґрунтованого використання понять і термінів історичного джерелознавства у випадку їхньої неоднозначності, дискусійності чи неповної визначеності;

- постановки завдань і визначення функцій історичного джерелознавства;
- системного та послідовного здійснення наукової критики історичних джерел.

3. Зміст навчальної дисципліни

Розділ I. Теорія та методологія історичного джерелознавства

Тема 1.1. Предмет, завдання, історіографія історичного джерелознавства

Предмет, мета і завдання навчальної дисципліни. Місце історичного джерелознавства в системі спеціальних галузей історичної науки. Становлення та етапи розвитку історичного джерелознавства. Огляд основних етапів становлення і розвитку історіографії джерелознавства. Перші спроби класифікації джерел в українській історіографії. Значення джерелознавчих досліджень В.Антоновича, його лекційного курсу з джерелознавства історії України. Роль російських і українських вчених у розвитку джерелознавства у другій половині XIX – початку XX ст. Джерелознавчі дослідження І.Крип'якевича, Д.Багалія, М.Петровського. Джерелознавчі центри в СРСР (1930-ті – початок 1990-х рр.). Розвиток джерелознавчих досліджень в умовах суверенної України.

Тема 1.2. Методологічні засади, завдання та функції історичного джерелознавства

Методологічні засади історичного джерелознавства як напряму наукового знання. Завдання та функції історичного джерелознавства. Понятійно-категоріальний апарат. Поняття структури історичного джерелознавства. Визначення поняття «історичне джерело». Поняття класифікації джерела, класифікаційні ознаки і критерії класифікації джерел. Узагальнюючі та прикладні класифікації історичних джерел. Класифікація джерел з історії України. Джерельна база, її рівні та структура. Первісна (початкова), реальна і потенційна джерельна база. Наукова критика історичних джерел. Співвідношення термінів «джерельна база» і «джерелознавча база».

Розділ II. Аналітико-інформаційне та прикладне джерелознавство

Тема 2.1. Пошук, виявлення історичних джерел

Джерелознавчі методи дослідження: пошук, опрацювання, використання історичних джерел. Поняття методики історичного джерелознавства. Етапи роботи з джерелами. Методика пошуку та виявлення джерел. Дослідження джерел. Джерелознавча критика. Критика джерел. Перехід до аналітичної критики. Методика роботи з масовими джерелами.

Тема 2.2. Опрацювання різних видів джерел

Речові джерела. Поділ речових джерел за класами. Загальний огляд речових джерел. Нумізматичні джерела. Зображувальні джерела. Кінофотовідеодокументи (аудіовізуальні). Картографічні джерела. Загальний огляд зображувальних джерел. Усні джерела: загальний огляд. Прозові усні джерела. Віршовані усні джерела. Історичні усні твори. Загальна характеристика лінгвістичних джерел. Антропонімічні джерела. Топонімічні джерела. Писемні джерела. Актові та діловодні документи. Статистичні джерела. Матеріали соціологічних досліджень. Судово-слідчі документи. Періодична преса як історичне джерело.

Розділ III. Історичні джерела у конкретно-історичних дослідженнях

Тема 3.1. Джерела з давньої і нової історії України

Найдавніші писемні пам'ятки. Найважливіші джерела з історії Київської держави. «Повість временних літ», «Руська Правда», літературні твори XI — XIII ст. Історичні джерела XIV — першої половини XVI ст. Литовські статuti. Літописи. «Короткий Київський літопис». Твори письменників-полемістів кінця XVI — першої половини XVII ст. Козацько-старшинські літописи. Літопис Самовидця. Літопис Самійла Величка. Літопис Григорія Грабянки. Джерела історії України XVIII ст. Законодавчі акти царського уряду. Гетьманські універсали. Джерела XIX — початку XX ст. Історичні джерела радянського періоду.

Тема 3.2. Історичні джерела вивчення новітньої України

Види, типи історичних джерел сучасної України. Законодавчі акти. Діловодна документація, її різновиди. Статистичні джерела. Егодокументи. Зображувальні джерела. Особливості джерелознавчого аналізу кінофотофонодокументів. Оповідні історичні джерела.

3. Заплановані види навчальної діяльності та методи навчання

Щоб досягти оптимального балансу між теоретичними знаннями та практичними навичками, які здобуваються в ході засвоєння дисципліни, вивчення матеріалів кожної теми слід структурувати в таких напрямках: 1) лекції; 2) семінарські заняття; 3) самостійна робота.

Лекції мають бути сплановані так, аби під час них розглядалися ключові теоретичні питання дисципліни, закладалися підґрунтя для підготовки до семінарських і практичних занять, виконання самостійної роботи.

Для поточного контролю успішності засвоєння матеріалу на кожній лекції доцільно запланувати і проводити письмове експрес-опитування (1 експрес-контроль протягом семестру). Експрес-контроль бажано влаштовувати наприкінці лекції, виділяючи на цей вид роботи 15 хвилин. Слід урахувати бали за цей вид роботи під час складання рейтингової системи оцінювання.

Плануючи семінарські заняття, слід враховувати, що слухачі мають обговорювати питання, засвоєння котрих допоможе закріпити знання теоретичних основ навчальної дисципліни, а також встановити зв'язок між загальними підходами до наукового опрацювання різних за типом історичних джерел та практикою історичних досліджень для опрацювання історіографічної спадщини й підготовки власних праць.

Індивідуальні заняття передбачають виконання власної науково-дослідної роботи у розрізі наукового пошуку аспіранта з використанням знань та вмінь, отриманих при вивченні тем практичного джерелознавства. Під час індивідуальних занять аспіранти за допомогою викладача-консультанта мають можливість продемонструвати вміння виявляти та систематизувати за різними групами джерела власного наукового дослідження, проводити джерелознавчий аналіз використаних документів і матеріалів та застосовувати набуті навички при підготовці наукових рефератів, статей та доповідей.

Для опанування під час самостійної роботи слід виносити теми, засвоєння яких лише доповнює і розширює знання основного програмового матеріалу або є тільки основою для подальшої тісної співпраці безпосередньо з науковим керівником.

Також під час вивчення навчальної дисципліни застосовуються стратегії активного і колективного навчання, які визначаються наступними методами і технологіями:

1) методи проблемного навчання (проблемний виклад навчального матеріалу, частково-пошуковий (евристична бесіда) і дослідницький метод);

2) особистісно-орієнтовані (розвиваючі) технології, засновані на активних формах і методах навчання («мозковий штурм», ділові ігри, наукова дискусія, експрес-конференція, круглий стіл);

3) інформаційно-комунікаційні технології, що забезпечують проблемно-дослідницький характер процесу навчання та активізацію самостійної роботи аспірантів (електронні презентації для лекційних занять, використання аудіо-, відео-підтримки навчальних занять). Розробка і застосування на основі комп'ютерних і мультимедійних засобів творчих завдань, доповнення традиційних навчальних занять засобами взаємодії на основі мережевих комунікаційних можливостей (інтернет-семінар).

4. Оцінювання результатів навчання

Семестрова атестація проводиться у вигляді екзамену. Для оцінювання результатів навчання застосовується 100-бальна рейтингова система і університетська шкала оцінювання.

5. Рекомендована література

Список додаткової літератури призначений для поглибленого вивчення окремих розділів, тем або навчальної дисципліни в цілому.

5.1. Базова:

1. Богдашина О. М. Джерелознавство історії України: питання теорії, методики, історії / О. М. Богдашина; М-во освіти і науки України. — Х.: Сага, 2010. — 212 с.

2. Богдашина Е. Н. Источниковедение истории Украины: вопросы теории, методики, истории: учеб.-метод. пособие / Е. Н. Богдашина. — Х.: «Изд-во Сага», 2012. — 230 с.

3. Воронов В. Джерелознавство історії України: Курс лекцій / В. Воронов; Дніпропетровський національний ун-т. — Д.: Видавництво Дніпропетровського університету, 2003. — 336 с.

4. Джерелознавство історії України: Навч. посібник для студ. вузів / Боровський Я. Є. Варшавчик М. Я., Войцехівська І.Н., Ганжа О. І., Голобуцький П.В. та ін.; НАН України, Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського. — К.: [б.в.], 1998. — 211 с.

5. Джерелознавство історії України: Конспект лекцій, метод. рек. та плани практичних занять / уклад. Г. М. Скорейко; Чернівецький національний ун-т ім. Юрія Федьковича. — Чернівці: ЧНУ, 2003. — 140 с.

6. Історичне джерелознавство: Підручник / Я.С. Калакура, І.Н. Войцехівська та ін.; Ред. С.В. Головка. — К.: Либідь, 2002. — 486 с.

7. Конончук І. Джерелознавство: Навч.-метод. посібник / І. Конончук; Ніжинський держ. педагогічний ун-т ім. Миколи Гоголя. — Ніжин: НДПУ ім.М.Гоголя, 2004. — 88 с.

8. Копилов С. А. Джерелознавство нової і новітньої історії країн Європи і Америки: Навч.-метод. посібник / С. А. Копилов; Кам'янець-Подільський держ. ун-т. — Кам'янець-Подільський: [б.в.], 2007. — 46 с.

9. Макарчук С. А. Джерелознавство історії України: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / С. А. Макарчук. — Л.: Світ, 2008. — 512 с.

10. Підгаєцький В. В. Основи теорії та методології джерелознавства з історії України ХХ століття : навч. посіб. для іст. ф-тів ун-тів / В. В. Підгаєцький ; М-во освіти і науки України, Дніпропетр. нац. ун-т. — Д. : Вид-во Дніпропетр. ун-ту, 2001. — 391 с.

11. Скорейко Г. М. Джерелознавство історії України: Навч.-метод. посіб. / Ганна Скорейко; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. — Чернівці: Технодрук, 2011. — 179 с.

5.2. Додаткова:

12. Антонович В. Б. Лекції з джерелознавства / Ред. Микола Ковальський. — Острог; Нью-Йорк: Українська Вільна Академія Наук у США, Національний університет «Острозька академія», 2003. — 382 с.

13. Багалій Д. І. Вибрані праці: у 6 т. / Д. І. Багалій: НАН України, Ін-т укр. археографії та джерелознав. ім. М. С. Грушевського, Харк. філ. — Х., 1999. (Золоті сторінки, повне зібр.). Т.2: Джерелознавство та історіографія історії України / упоряд. В. В. Кравченко. — 2001. — 660 с.

14. Білокінь С. І. Матеріали з історії мистецтва в архіві В.Л.Модзалевського (Етюд з мистецтвознавчого джерелознавства) // Український археографічний щорічник. Нова серія. — К., 1992. — Т. 4. — С. 186—210.

15. Бурім Д. В. Особові справи українських вчених в Архіві Університету Гумбольдта в Берліні: Зенон Кузеля, Віктор Леонтович, Іван Мірчук / Д.В. Бурім // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. — 2014. — Вип. 41. — С. 182—187.

16. Великопольська У. Теоретичні аспекти джерелознавства у науковій спадщині Мирона Кордуби / У. Великопольська // Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики. — К., 2007. — Ч. 15. — С. 158—180.

17. Войцехівська І. Н. Історичне джерелознавство у творчості В.С. Іконникова: дис... д-ра іст. наук: 07.00.06 / Войцехівська І. Н.; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. — К., 1999. — 440 арк.

18. Волкотруб Г. Джерельна база дослідження життя та діяльності

Пилипа Клименка // Г. Вовкотруб; Архівознавство. Археографія. Джерелознавство. — К., 2005. — Вип. 7. — С. 131—144.

19. Воронов В. І. Науковий доробок О.М. Лазаревського в галузі археографії, джерелознавства та історіографії : Автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. іст. наук. 07.00.06 / В.І. Воронов ; Дніпропетр. держ. ун-т. — Дніпропетровськ, 1996. — 21 с.

20. Гандрабура Н. Я. Україномовна окупаційна преса як джерело з історії нацистської експлуатації населення України (1941–1944 рр.) / Н. Я. Гандрабура // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. — 2014. — Вип. 38. — С. 338—342.

21. Данильчук В. Р. Остарбайтери з Рівненщини: джерельна база дослідження / В. Р. Данильчук // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. — 2013. — Вип. 37. — С. 265—270.

22. Дашкевич Я. Майстерня історика: Джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни: Збірник праць / Я. Дашкевич; упоряд.: Андрій Гречило, Мирон Капраль, Андрій Фелонюк; Нац. акад. наук України, Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М. Г. Грушевського, Львів. від-ня. — Л.: Піраміда, 2011. — 791 с.

23. Джерела з історії Полтавського полку: (середина XVII – XVIII ст.) / упоряд.: В. О. Мокляк. — Полтава: ТОВ «АСМІ», 2013. Т. 5: Компути та ревізії Полтавського полку: «Вѣденіе полку Полтавского о козаках конных и пѣшихъ» 1733 р. (Ревізія 1733 р.). — 474 с.

24. Джерелознавство історії стародавнього світу: метод. рек. до практ. занять / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича; уклад. І. Д. Воротняк. — Чернівці: ЧНУ, 2011. — 87 с.

25. Джерелознавство історії України // Наукові праці історичного факультету / Запорізький держ. ун-т. — Запоріжжя, 1999. — Вип. 6. — С. 190—235.

26. Джерелознавство і археографія історії України XVI – першої половини XVII ст. / Дніпропетр. ун-т; Уклад. Ковальський М. — К., 1993. — 102 с.

27. Джерелознавство та історіографія історії України / Редкол.: В.В. Кравченко (голов. ред.) та ін.; Упоряд., вступ. ст., комент. В.В. Кравченко, 2001. — 660 с.

28. Джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни: Частина 5 // «Істину встановлює суд історії». — К., 2004. — Т. 2. — С. 469—550.

29. Діанова Н. М. Наративні джерела про діяльність Херсонсько-таврійського архієпископа Гавриїла (Розанова) / Н. М. Діанова // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного

університету. — 2014. — Вип. 41. — С. 203—207.

30. Дудник О. В. Актуальні проблеми джерелознавства і історіографії Уманщини в працях вітчизняних і зарубіжних дослідників.// Поділля у контексті української історії. — Вінниця, 2001. — С. 11—17.

31. Заболотна І. Теоретичні проблеми джерелознавства в науковому доробку Івана Крип'якевича та Мирона Кордуби: порівняльний аспект / І. Заболотна // Вип. 1 (119) // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Історія / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. — Київ, 2014. — Вип. 1 (119). — С. 15—19.

32. Звілінський С. О. Радянська революційна мемуаристика 1920–30-х рр. (на прикладі катеринославського істпарту) / С. О. Звілінський // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. — 2014. — Вип. 41. — С. 246—253.

33. Історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни: Розд. 4 // Україна та Росія: проблеми політичних і соціокультурних відносин. — К., 2003. — С. 497—602.

34. Історіографія та джерелознавство // Збірник праць / Львівська наук. б-ка ім. В. Стефаника. Наук.-дослід. центр періодики. — Львів, 2001. — Вип. 9. — С. 587—622.

35. Історія, історіософія, джерелознавство: ст., розвідки, замітки, ессе: іст. зб. / НАН України, Респ. асоц. українців; наук. ред.: В. Ульяновський, Л. Довга. — К.: ІНТЕЛ, 1996. — 353 с.

36. Калакура Я. Володимир Антонович як фундатор українського джерелознавства / Калакура Я // Четверта академія пам'яті професора Володимира Антоновича, 26—27 березня 1998 року. — К., 1999. — С. 17—25.

37. Калакура Ярослав. Методика опрацювання джерел і літератури в українознавчому дослідженні / Ярослав Калакура // Українознавство. — 2012. — № 2. — С. 54—62.

38. Китиченко Т. С. М.В.Довнар-Запольський та його внесок у розвиток джерелознавства історії України / Китиченко Т.С. // Міжнародна наукова конференція «Сучасна україністика: наукові парадигми мови, історії, філософії». — Х., 2008. — Ч. 5, секція 5, 6. — С. 62—67.

39. Ключевський В.О. Курс лекцій по источниковедению / В.О. Ключевський // Сочинения: В 8-и тт. — М., 1959. — Т.6. — С. 5—56; Комментарии. — С. 467 — 471.

40. Ковальський М.П. Актуальні проблеми джерелознавства історії України XVI – XVII ст. / М.П. Ковальський // Український археографічний щорічник. – Вип. I. – К.: Наукова думка, 1992. – С. 261 – 270.

41. Ковальський М. Актуальні теоретичні та історичні проблеми

джерелознавства в працях сучасної дослідниці Ольги Михайлівни Медушевської / Ковальський М. // Наукові записки / Національний ун-т «Острозька академія». Історичні науки. — Острог, 2004. — Вип. 4. — С. 54—62.

42. Ковальський М.П. Володимир Антонович (1834 – 1908) і Іван Крип'якевич (1880 – 1967). Спроба історіографічного порівняння в галузі джерелознавства і археографії / Микола Павлович Ковальський // Наукові записки Острозької Академії. — Острог, 1999. — Ч. II. — С. 6—15.

43. Ковальський М. Дослідження з теоретичного джерелознавства у працях професора Сигурда Оттовича Шмідта (до 80-річчя з дня народження) / Ковальський М. // Наукові записки / Національний ун-т «Острозька академія». Історичні науки. — Острог, 2004. — Вип. 4. — С. 63—74.

44. Ковальський М.П. Історіографія джерелознавства історії України: Періодизація. Проблематика. Перспективи / Ковальський М. П. // Історична наука на порозі XXI століття: підсумки та перспективи. — Х., 1995. — С. 131—137.

45. Ковальський М. Роздуми над станом і перспективами українського теоретичного джерелознавства / Ковальський М. // Міжнародний Науковий Конгрес «Українська історична наука на порозі XXI століття», Чернівці, 2000 р. — Чернівці, 2001. — Т. 4. — С. 139—141.

46. Ковальський М. Проблеми теоретичного джерелознавства в колективній праці кінця XIX ст. французьких істориків Ш. Ланглуа і Ш. Сеньобоса / Ковальський М. // Наукові записки / Національний ун-т «Острозька академія». Історичні науки. — Острог, 2002. — Вип. 2. — С. 195—206.

47. Ковальчук О. Історія джерелознавства: предмет та метод дослідження / Оксана Ковальчук / О. Ковальчук // III Міжнародний науковий конгрес українських істориків «Українська історична наука на шляху творчого поступу». — Луцьк, 2007. — Т. 1. — С. 225—228.

48. Ковальчук О.О. Українське історичне джерелознавство доби романтизму: / О. О. Ковальчук; НАН України, Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського. — К.: [б. в.], 2011. — 324 с.

49. Конта Р. М. "Хроніки НТШ" як джерело до висвітлення етнологічного наукового доробку членів Наукового товариства ім. Шевченка / Р. М. Конта // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. — 2013. — Вип. 37. — С. 278—282.

50. Копилов С. А. Джерелознавство нової і новітньої історії країн Європи і Америки: Навч.-метод. посібник / С. А. Копилов; Кам'янець-Подільський держ. ун-т. — Кам'янець-Подільський: [б.в.], 2007. —

46 с.

51. Лукашевич О. Філософська герменевтика й проблеми теоретичного джерелознавства / Олександр Лукашевич.// Наукові записки / Кіровоградський держ. пед. ун-т ім. В. Винниченка. — Кіровоград, 2012. — Вип. 15. — С. 214—227.

52. Луценко Є.М. Внесок М.В. Довнар-Запольського в джерелознавство України // Українське архівознавство: історія, сучасний стан та перспективи. — К., 1997. — Ч. 1. — С. 250—252.

53. Міжнародний з'їзд славістів (13; 2003; Любляна). XIII Міжнародний з'їзд славістів, Любляна, Словенія, 15-21 серпня 2003 р. Джерелознавство, історія та культурологія слов'янських народів: доповіді / Нац. акад. наук України, Ін-т історії України, Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського, Укр. комітет славістів, Дослід.-інформац. центр "Міжслов'ян. ініціатива". — К. : Ін-т історії України Нац. акад. наук України, 2003. — 62 с.

54. Онопрієнко В. Л. Джерела з історії Українського наукового товариства в Києві / В. Л. Онопрієнко, Т. О. Щербань. — К.: ДП "Інформ.-аналіт. агентство", 2008. — 352 с.

55. Павленко С. Джерелознавство історії України та проблеми українознавства // Українознавство: стан, проблеми, перспективи розвитку. — К., 1993. — С. 26—27.

56. Павленко С. Ф. До питання про періодизацію історіографії українського джерелознавства / Павленко С. Ф. // Вісник / Київський нац. ун-т ім. Т.Шевченка. Сер.: Історія. — К., 2001. — Вип. 54. — С. 17—18.

57. Пилипчук Р. Я. Джерелознавство історії українського театру – вчорашній день традиційного театрознавства? // Сучасний стан українського мистецтвознавства та шляхи його подальшого розвитку. — К., 2000. — С. 58—59.

58. Подкур Р. Документы органов государственной безопасности УССР 1920 – 1930-х годов: источниковедческий анализ / Подкур Р., Ченцов В. — Тернополь, 2010. — 372 с.

59. Приходько Я. Текст як факт соціальної комунікації (джерелознавство в системі інтелектуальної історії) / Приходько Я. // Ейдос. — К., 2005. — Вип. 1. — С. 77—82.

60. Проблеми архівознавства і джерелознавства: Зб. наук. пр. : До 90-річчя від дня народж. В.І.Стрельського / [Редкол.: В.П.Ляхоцький (голова) та ін.]. — К. : [УДНДІАСД], 2001. — 413 с.

61. Проблеми джерелознавства та історіографії аграрної історії України: Гл. зб.// Український селянин. — Черкаси, 2002. — Вип. 6. — С. 14-26.

62. Санцевич А. В. Джерелознавство з історії Української РСР, 1917-1941. — К. : Наук. думка, 1981. — 206 с.
63. Світленко С. І. Народництво в Наддніпрянській Україні 60-80-х років XIX століття: проблеми історіографії, джерелознавства та археографії : Автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. іст. наук. 07.00.06 / С.І. Світленко ; Дніпропетр. нац. ун-т. — Дніпропетровськ, 2000. — 34 с.
64. Стеценко Н. М. Джерелознавство як теоретична база історико-педагогічного дослідження / Н. М. Стеценко // Педагогічний дискурс. — Хмельницький, 2013. — Вип. 15. — С. 679—682.
65. Теоретичні проблеми вітчизняної історії, історіографії та джерелознавства / Ю.М. Алексеєв, Я.В. Верменич, А.Г. Слюсаренко та ін.; За ред. Ю.М.Алексеєва. — К.: Вища школа, 1993. — 185 с.
66. Теоретико-методологічні проблеми історичного джерелознавства в інформаційному суспільстві // Вісник. Сер. / Дніпропетровський ун-т. — Дніпропетровськ, 2000. — Вип. 8. — С. 38—83.
67. Турченко Ф. Г. Микола Міхновський VS Михайло Грушевський та Володимир Винниченко (доба Центральної Ради: березень 1917 – січень 1918 рр.) / Ф. Г. Турченко // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. — 2013. — Вип. 36. — С. 109—121.
68. Удод О. Історія повсякденності: питання методології, історіографії та джерелознавства / Удод О. // Актуальні проблеми вітчизняної історії XX ст. — К., 2004. — Т. 2. — С. 286—313.
69. Україна модерна і сучасна (історія, історіографія та джерелознавство): матеріали наук. читань, присвяч. засл. діячу науки і техніки України, д-ру істор. наук, проф. Г.К. Швидько; 6 травня 2004р. / Національний гірничий ун-т, Інститут гуманітарних проблем; наук. ред. В. Ю. Пушкін. — Д. : [б.в.], 2004. — 176 с.
70. Український голокост 1932-1933 : свідчення тих, хто вижив / ред.: Ю. Мицик; Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М. Грушевського НАН України; Нац. ун-т «Києво-Могилян. акад.». — К.: Вид. дім «Києво-Могилян. акад.», 2002. — Т. 10. — 2014. — 527 с.
71. Шаблій О. Історико-географічне джерелознавство / Шаблій О., Вісьтак О.// Історія української географії. — Тернопіль, 2000. — Вип. 2 — С. 7—12.

6. Інформаційні ресурси

72. Демешук А. В. Джерела вивчення історії первісного суспільства. Електронний ресурс: [Режим доступу] <http://kuprienko.info/demeshhuk-a-v-dzherela-vivchennya-istoriyi-pervisnogo-sus>

[pil-stva/](#)

73. Джерела з історії Стародавнього Сходу. Електронний ресурс: [Режим доступу] <http://istoryk.in.ua/dzherela-z-istoriyi-starodavnogo-shodu/>

74. Ізборнік. Історія України IX-XVIII ст. Першоджерела та інтерпретації. Електронний ресурс: [Режим доступу] litopys.org.ua

75. Історичні джерела та їх використання. Електронний ресурс: [Режим доступу] www.history.org.ua/?termin=Dyplomat_sluzhba_Khmelnynckogo

76. Мемуари сучасників як джерело з історії Української революції. Електронний ресурс: [Режим доступу] www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Pviu/2009_4/2.pdf49. Основні джерела з історії України. Електронний ресурс: [Режим доступу] <http://readbookz.com/book/200/7592.html>

77. Усні й письмові джерела історії України. Електронний ресурс: [Режим доступу] gufer.net/history/677-usn-y-pismov-dzherela.html